

कक्षा –प्रवेशिका
विषय– संस्कृतम्
अवधि– 3 घंटा 15 मिनट

पूर्णांक – 80

द्वितीय–प्रश्न (द्वितीयो भागः)

1. उद्देश्य हेतु अंकभार –

क्र.सं.	उद्देश्य	अंकभार	प्रतिशत
1.	ज्ञान	29	36.25%
2.	अवबोध	19	23.75%
3.	अभिव्यक्ति	25	31.25%
4.	मौलिकता	07	8.75%
	योग	80	100%

2. प्रश्नों के प्रकार एवं अंकभार –

क्र.सं.	प्रश्नों के प्रकार	प्रश्नों की संख्या	अंक प्रति प्रश्न	कुल अंक %	प्रतिशत प्रश्नों का	सम्भावित समय
1.	वस्तुनिष्ठ	12	1	15%	24%	29 मि0
2.	अतिलघूत्तरात्मक	18	1	22.50%	36%	31 मि0
3.	लघूत्तरात्मक	13	2	32.50%	26%	44 मि0
4.	दीर्घात्तरीय प्रश्न	04	3	15%	08%	37 मि0
5.	निबंधात्मक	03	4	15%	06%	54 मि0
	योग	50		100%	100%	195 मि0

कुल समय :-

195 मिनट

विकल्प योजना : आन्तरिक

3. विषय वस्तु का अंकभार –

क्र.सं.	ईकाइ	अंकभार	प्रतिशत
1.	गद्यकाव्यम्	25	31.25%
2.	रचना–निबन्ध, पत्रलेखनम् (धातु–शब्द–रूपाणिच)	15	18.75%
3.	पद्यकाव्यम्	25	31.25%
4.	छन्दांसि	05	06.25%
5.	अलंकारः	05	06.25%
6.	कोशः	05	06.25%
	कुल	80	100%
	अंकभार		

प्र.सं 17 से 23 में (07 प्रश्न) एक आंतरिक विकल्प है।

हस्ताक्षर

प्रश्न-पत्रम्, प्रारूपम्- II

कक्षा -प्रवेशिका

विषय- संस्कृतम्

अवधि- 3 घंटा 15 मिनट (सपाद होरात्रयम्)

पूर्णांकाः- 80

द्वितीय-पत्रम्

1. उद्देश्यानाम् अंकभारः -

क्र.सं.	उद्देश्यम्	अंकभारः	प्रतिशतम्
1.	ज्ञानम्	29	36.25%
2.	अवबोधः	19	23.75%
3.	अभिव्यक्तिः	25	31.25%
4.	मौलिकता	07	8.75%
	योगः	80	100%

2. प्रश्नानां प्रकारानुसारम् अंकभारः -

क्र.सं.	प्रश्नानां प्रकारः	प्रश्नानां संख्याः	प्रतिप्रश्नम् अंकाः	कुल-अंकाः%	प्रश्नानां प्रतिशतम्	सम्भावितः समयः
1.	वस्तुनिष्ठ-प्रश्नाः	12	1	15%	24%	29 मि0
2.	अतिलघूत्तरात्मक-प्रश्नाः	18	1	22.50%	36%	31 मि0
3.	लघूत्तरात्मक-प्रश्नाः	13	2	32.50%	26%	44 मि0
4.	दीर्घोत्तरीय-प्रश्नाः	04	3	15%	08%	37 मि0
5.	निबंधात्मक-प्रश्नाः	03	4	15%	06%	54 मि0
	योगः	50		100%	100%	195 मि0

कुलसमयः-

195 निमेषाः

3. विषयवस्तुनाम् अंकभारः -

क्र.सं.	विधाः (ईकाइ)	अंकभारः	प्रतिशतम्
1.	गद्यकाव्यम्	25	31.25%
2.	रचना-निबन्ध, पत्रलेखनम् (धातु-शब्द-रूपाणिच)	15	18.75%
3.	पद्यकाव्यम्	25	31.25%
4.	छन्दांसि	05	06.25%
5.	अलंकाराः	05	06.25%
6.	कोशः	05	06.25%
	कुल-अंकभारः	80	100%

.....

हस्ताक्षर

नामांक

Rooll No

--	--	--	--	--	--	--

No. of Questions-23

No. of printed Pages –

कक्षा – प्रवेशिका

विषय:– संस्कृतम् (द्वितीयपत्रम्)

प्रवेशिका परीक्षा – 2023

समय: – 3:15 होरा:

पूर्णांका: 80

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः—

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामांकः अनिवार्यतो लेख्यः।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः।
- (3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराणि उत्तरपुस्तिकायामेव लेख्यानि।
- (4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वेषां खण्डानामुत्तराणि एकत्रैव लेख्यानि।
- (5) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराणि संस्कृतमाध्यमेनैव लेखनीयानि।

मॉडल प्रश्न पत्र
कक्षा – प्रवेशिका
विषय:— संस्कृतम् (द्वितीयपत्रम्) कोड – 95(2)

समय: – 3:15 होरा:

पूर्णांकाः 80

खण्ड: – "अ"

1. वस्तुनिष्ठप्रश्नाः

- (i) गीतामृतपाठानुसारेण एनम् आत्मानं न शोषयति— 1
(अ)पावकः (ब)मारुतः (स)शस्त्राणि (द)आपः
- (ii) जगति एतत्त्रयं लभन्ते— 1
(अ)पापकृतः (ब)अर्थकृतः (स)पुण्यकृतः (द)भयशीताः
- (iii) कः द्विर्नाभिभाषते ? 1
(अ)भरतः (ब)शत्रुघ्नः (स)रामः (द)दशरथः
- (iv) शिवराज्योदये महाकाव्ये सर्गाः सन्ति— 1
(अ)63 (ब)64 (स)65 (द)66
- (v) त्रयो गुणाः सन्ति— 1
(अ) कालिदासे (ब)दण्डिनि (स)भासे (द)माघे
- (vi) पश्यत ! पश्यत! इति ये ऊचुः ते— 1
(अ)मित्राणि (ब)पौराः (स)काकाः (द)बालाः
- (vii) 'परिव्राजकः' इत्यस्य अर्थः कः ? 1
(अ)अतिथिः (ब)संन्यासी (स)देवता (द)विप्रः
- (viii) स्वर्णहंस—स्वर्णपक्षीराजकथा उद्धृता— 1
(अ)काकोलूकीयतन्त्रतः (ब)सुहृद्भेदतन्त्रतः (स)मित्रलाभतन्त्रतः(द)अपरीक्षितकारकतन्त्रतः
- (ix) हंसी कति पुत्रान् अजीजनत् ? 1
(अ)पुत्रद्वयम् (ब) पुत्रत्रयम् (स) पुत्रचतुष्टयम् (द) एकं पुत्रम्
- (x) मण्डूकस्य नाम आसीत्— 1
(अ)शतबुद्धिः (ब)सहस्रबुद्धिः (स)लक्षबुद्धिः (द)एकबुद्धिः
- (xi) 'पति'—शब्दस्य चतुर्थीविभक्ति—एकवचनस्य रूपमस्ति— 1
(अ)पत्युः (ब)पतये (स)पत्ये (द)पत्यै

(xii) 'दा'—धातोः लोट्लकार—मध्यमपुरुष—एकवचनस्य रूपमस्ति— 1
(अ)ददासि (ब)दद (स)दत्त (द)देहि

2. रिक्तस्थानानि पूरयत—

- (i) ब्रह्मचर्यमहिंसा च.....तप उच्यते। 1
(ii) सर्वे गुणाःआश्रयन्ते। 1
(iii) रक्षितेन..... दत्तौ सशल्येन महारणे। 1
(iv) उक्ता.....तभजा जगौ गः। 1
(v) प्रस्फुटं..... साम्यमुपमेत्यभिधीयते। 1
(vi) विद्याधरोऽप्सरो यक्षः रक्षो.....'.. किन्नराः। 1

3. अतिलघूत्तराप्रश्नाः—

- (i) शस्त्राणि किं न छिन्दन्ति ? 1
(ii) योगिनामपि अगम्यः कः ? 1
(iii) कैकयी नृपं द्वितीयं वरं किं याचितवती ? 1
(iv) 'विवेकानन्दविजयम्' इति कस्य रचना विद्यते ? 1
(v) कौत्सः किमर्थं महाराजं रघुं निकषा समागच्छत्? 1
(vi) आपत्तिकाले जनः किं न त्यजेत्? 1
(vii) ताम्रचूडः भिक्षापात्रं केन ताडयति स्म ? 1
(viii) शतबुद्ध्यादिमत्स्यकथा पंचतन्त्रस्य कस्मात् तन्त्रात् उद्धृतास्ति ? 1
(ix) स्वर्णहंसाः प्रतिषण्मासं किं परित्यजन्ति स्म ? 1
(x) कोपाविष्टमनाः कः जातः ? 1
(xi) सखि—शब्दस्य पुँल्लिंगे द्वितीयाविभक्तेः एकवचनरूपं लिखत। 1
(xii) 'चुर्'—धातोः विधिलिङ्लकारस्य मध्यमपुरुष—बहुवचनरूपं लिखत। 1

खण्डः — 'ब'

4. तपः कतिविधम् ? नामानि लिखत । 2
5. रामः सर्वत्र कथं व्यवहरति ? 2
6. कः धर्मः सनातनः ? 2
7. केषां सर्वाणि कार्याणि केन प्रभावेण च सिद्ध्यन्ति ? 2
8. कूर्मः केन कारणेन विनष्टः? 2
9. प्रहर्षिणीछन्दसः लक्षणं लिखत। 2

10. स्रग्धराछन्दसः उदाहरणं लिखत । 2
11. रूपकालंकारस्य लक्षणं लिखत । 2
12. कारणे विद्यमाने अपि यत्र कार्यस्याभावः कथ्यते तत्र को नामकोऽलंकारो भवति ? 2
13. गणेशस्य अमरकोशानुसारं नामद्वयं लिखत । 2
14. शिवस्य अमरकोशानुसारं नामद्वयं लिखत । 2
15. कृ-धातोः लट्-लकार-मध्यमपुरुषस्य रूपाणि लिखत । 2
16. अस्मद्-शब्दस्य षष्ठी-विभक्तेः रूपाणि लिखत । 2

खण्डः - 'स'

17. अधोलिखितेषु द्वयोः पद्ययोः एकस्य सप्रसङ्ग- व्याख्या कार्या- (1+2=3)
- (क) को न याति वशंलोके मुखे पिण्डेन पूरितः ।
मृदङ्गो मुखलेपेन करोति मधुरध्वनिम् ॥
- (ख) यद्यदाचरति श्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जनः ।
स यत्प्रमाणं करुते लोकस्तदनुवर्तते ॥

18. अधोलिखितेषु द्वयोः पद्ययोः एकस्य सप्रसङ्ग- व्याख्या कार्या- (1+2=3)

- (क) तद् ब्रूहि वचनं देवि राज्ञो यदभिकाङ्क्षितम् ।
करिष्ये प्रतिजाने च रामो द्विर्नाभिभाषते ॥
- (ख) इत्थं द्विजेन द्विजराजकान्ति-रावेदितोवेदविदां वरेण ।
एनोनिवृत्तेन्द्रियवृत्तिरेनं, जगाद भूयो जगदेकनाथः ॥

19. अधोलिखितयोः श्लोकयोः एकस्य सप्रसङ्ग-भावार्थः लेख्यः ।(1+2=3)

- (क) मामाश्रित्य स्वगुरुचरणोपासनाऽसंख्यरूपैः
श्रीकृष्णाद्यैरपि सुरवरैः साधिता नो मया तु ।
इत्येवाद्याश्रम इह नरेन्द्रस्य सम्प्राप्य रूपं
सच्छिष्यत्वं स्वयमिव गतो रामकृष्णस्य तस्य ॥
- (ख) यः प्रीणयेत् सुचरितैः पितरं स पुत्रो
यद्भर्तुरेव हितमिच्छति तत्कलत्रम् ।
तन्मित्रमापदि सुखे च समक्रियं य-
देतत्त्रयं जगति पुण्यकृतो लभन्ते ॥

20. भवती संगीता, राजकीय-प्रवेशिका-संस्कृत-विद्यालय-जयपुरस्य छात्रा । भवती रुग्णा जाता । अतः प्रधानाध्यापकाय दिनद्वयस्य अवकाशार्थं प्रार्थनापत्रं लिखतु । 3

अथवा

भवतः ग्रामस्य समुचितविकासाय सरपंच-महोदयाय पत्रं लिखतु ।

खण्ड: –'द'

21. अधोलिखितगद्ययोः कस्यचिदेकस्य सप्रसङ्ग- व्याख्या कार्या- (1+3= 4)
(क) ततो राजा भृत्यानब्रवीत् - भो भो! गच्छत । सर्वान् पक्षिणः गतासून् कृत्वा शीघ्रमानयत । राजादेशानन्तरमेव प्रचेलुस्ते । अथ लगुडहस्तान् राजपुरुषान् दृष्ट्वा तत्र एकेन पक्षिणा वृद्धेनोक्तम्- भो! स्वजनाः न शोभनमापतितम् । ततः सर्वैः एकमतीभूय शीघ्रमुत्पतितव्यम् । तैश्च तथानुष्ठितम् ।

(ख) अथ कदाचित् तत्र वने भ्रमन्नरण्यगजः समायातः । तं दृष्ट्वा तौ सिंहसुतौ द्वावपि कुपितानौ तं प्रति प्रचलितौ यावत्, तावत्तेन शृगालपुत्रेणात्राभिहितम्- 'अहो गजोऽयं युष्मत्कुलशत्रुः । तन्न गन्तव्यमेतस्याभिमुखम् ।' एवमुक्त्वा असौ गृहं प्रधावितः । तावपि ज्येष्ठबान्धवभङ्गान्निरुत्साहतां गतौ ।

22. एकस्याः कथायाः सारांशः संस्कृतभाषायां लेखनीयः । 4
(क) काष्ठभ्रष्टकच्छपकथा
(ख) शतबुद्धयादिमत्स्यकथा

23. कमप्येकं विषयमवलम्ब्य शतपदेषु निबन्धं लिखत- 4
(क) महाराणा प्रतापः
(ख) कालिदासः
(ग) संस्कृतदिवसः